

KUR ZIŅOT?

Par **naida noziegumiem** pēc iespējas ātrāk jāziņo **Valsts policijai, zvanot 110** vai vērsties tuvākajā **policijas iecirknī**.

Cietušajam pēc iespējas sīkāk ir jāapraksta policijas darbiniekam notikušais, pievēršot uzmanību naida noziegumu **īpašajiem indikatoriem**, piemēram tam, ka uzbrucējs ir izteicis rasistiskas, ksenofobiskas, homofobiskas u.tml. piezīmes vai saukļus, uzbrucējam bija īpatnējs apģērbs vai uzraksti uz tā, tetovējumi ar dažādiem simboliem u.c.

Arī **par naida runu** var ziņot **Valsts policijai**, iesniedzot rakstveida iesniegumu vai **Valsts Drošības dienestam**, rakstot uz **info@vdd.gov.lv**.

Par **naida runu internetā** var ziņot konkrētas vietnes administrācijai, izmantojot ziņošanas rīkus vai rakstot tieši uz vietnē norādīto e-pastu.

KUR MEKLĒT KONSULTĀCIJU VAI PALĪDZĪBU:

Bezmaksas konsultāciju un juridisko palīdzību var saņemt **Latvijas Cilvēktiesību centrā**, aizpildot tiešsaistes ziņošanas formu: <https://cilvektiesibas.org.lv/lv/database/report-hate-crime/>

vai rakstot uz e-pastu office@humanrights.org.lv

vai zvanot +37167039290

Psiholoģisko atbalstu noziegumos cietušajiem sniedz krīžu un konsultāciju centrs "Skalbes", zvanot 116006, vairāk informācijas: www.cietusajiem.lv

ZIŅO PAR NAIDA NOZIEGUMU VAI NAIDA RUNU

Noskenē, lai atvērtu ziņošanas formu

Informatīvais materiāls ir izveidots projektā "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību: informēšana, izglītošana, atbalsts un sadarbība." Projektu finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds". Par materiāla saturu pilnībā atbild Latvijas Cilvēktiesību centrs.

**ZIŅO PAR
NAIDA
NOZIEGUMIEM
UN NAIDA
RUNU!**

Kas ir naida noziegums?

Pret ko ir vērsti naida noziegumi?

Kas ir naida runa?

Ar ko naida runa un naida noziegumi ir bīstami?

Kur ziņot?

KAS IR NAIDA NOZIEGUMS?

Naida noziegums ir noziedzīgs nodarījums, kura **motīvs ir aizspriedumi vai naids** pret cietušo vai kādu sabiedrības grupu tās **ādas krāsas, tautības, reliģiskās pārliecības, seksuālās orientācijas, dzimuma, vecuma, invaliditātes** u.tml. pazīmju dēļ.

Naida noziegumi var būt: fizisks uzbrukums, draudi vai aizskārums (gan mutvārdos, gan rakstveidā), zādzība vai laupīšana, izvarošana, īpašuma bojāšana, kapu apgānīšana un citi noziedzīgie nodarījumi, ja to motīvs ir naids vai to mērķis ir naida izraisīšana sabiedrībā.

Piemēram:

Cilvēku piekauj uz ielas tikai tāpēc, ka viņam/viņai ir tumšākā ādas krāsa.

Konferences par Holokaustu priekšvakarā vandāļi ar kāškrustiem apzīmē ebreju kapu pieminekļus

Mašīnai tiek pārdurtas riepas tikai tāpēc, ka tai ir Ukrainas automašīnas numura zīme.

PRET KO IR VĒRSTI NAIDA NOZIEGUMI?

Visbiežāk naida noziegumi ir vērsti pret minoritāšu vai kādu no mazāk aizsargāto grupu pārstāvjiem. Tomēr tie **var būt vērsti pret jebkuru cilvēku** dēļ tā **piederības kādai grupai**. Par naida nozieguma mērķi var būt ne tikai indivīds, kas pieder kādai grupai, bet arī indivīds, kas uzbrucējaprāt, **šķietami pieder vai atbalsta kādu no augstāk minētajām sabiedrības grupām**.

Piemēram:

Kafejnīcai tiek izsisti logi tikai tāpēc, ka tā pieder musulmanim.

Cilvēkam, kas publiski atbalsta LGBT+ kopienas tiesības, tiek izteikti draudi, sakot, ka, ja viņš turpinās to darīt, viņam tiks nodarīts fizisks kaitējums.

KAS IR NAIDA RUNA?

Naida runa ir **visi izteiksmes veidi**, kas izraisa, veicina, izplata vai attaisno vardarbību, naidu vai diskrimināciju pret personu vai personu grupu, vai noniecina to, tādēļ, ka tai ir noteikta **rase/ādas krāsa, tautība, valoda, reliģiskā pārliecība, vecums, dzimums, seksuālā orientācija, invaliditāte** u.tml. pazīmes.

Naida runa ir prettiesiskā, ja tā satur:

- **publiskus aicinājumus uz genocīdu, noziegumiem pret cilvēci, kara noziegumiem vai šo noziegumu attaisnošanu, apšaubīšanu vai noliegšanu**

Piemēram: izplata informāciju, ka Holokausts nav noticis vai apšaubā vispārzināmus faktus par to.

- **publiskus aicinājumus uz vardarbību, naidu vai diskrimināciju**

Piemēram: tiek aicināts uz vardarbību pret patvēruma meklētājiem.

- **draudus personai vai personu grupai**

Piemēram: gejam tiek piedraudēts ar vardarbību, ja viņš nepārcelsies dzīvot citur.

- **rasistisku ideoloģiju, kas sludina pārkumu vai noniecina vai nomelno kādu personu grupu**

Piemēram: izplata neonacistu publikācijas par āriešu rases pārkumu pār citām tautām.

- **cilvēku grupas dehumanizāciju**

Piemēram: tumšādainus cilvēkus salīdzina ar dzīvniekiem.

- **goda un cieņas aizskārumus vai neslavas celšana**

Piemēram: par romu tautības politiku izplata publiskus melīgus paziņojums, ka viņš ir zaglis, tāpēc, ka visi romi zog.

AR KO NAIDA RUNA UN NAIDA NOZIEGUMI IR BĪSTAMI?

Naida runa un naida noziegumi ir bīstami, jo tie ir **uzbrukums cilvēka identitātes kodolam**, kuru veido tādas pazīmes kā vecums, dzimums, ādas krāsa, tautība, reliģiskā pārliecība, fiziskās un garīgas spējas, seksuālā orientācija, u.tml..

Naida runa un naida noziegumi ir bīstami, jo **tie satur vēstījumu** ne tikai cilvēkam, pret kuru tieši vērsas, bet visiem konkrētas grupas piederīgajiem, ka viņi nav vēlami šajā sabiedrībā, ka viņiem nepienākas noteiktas tiesības un ka viņi ir mazāk vērtīgi kā citi sabiedrības locekļi.

Naida runa un naida noziegumi ir bīstami arī ar to, ka tie **var izraisīt ilgstošu psiholoģisku kaitējumu cietušajiem**, ietekmē ne tikai pašu cietušo, bet kopienu, kurai tas pieder, kā arī plašāku sabiedrību. **Verbāli aizskārums šķēļ sabiedrību, var pāraugt regulāros uzbrukumos, kā arī izraisīt plašākas nekārtības.**

KUROS LIKUMOS IR NOTEIKTA ATBILDĪBA?

Krimināllikuma 78. pantā ir paredzēta kriminālatbildība par darbību, kas vērsta uz nacionālā, etniskā, rasu vai reliģiskā naida vai nesaticības izraisīšanu.

Krimināllikuma 150. pants paredz atbildību par darbību, kas vērsta uz naida vai nesaticības izraisīšanu atkarībā no personas dzimuma, vecuma, invaliditātes vai jebkuru citu pazīmju dēļ.

Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 14. punkts noteic rasistisku, nacionālu, etnisku vai reliģisku motīvu vai sociālo naidu par atbildību pastiprinošo apstākli.

Administratīvās atbildības likuma 21.panta 5. punkts noteic, ja pārkāpuma izdarīšanas motīvs ir naids pret tādām personas atšķirīgām iezīmēm kā rase, reliģiskā pārliecība, nacionālā piederība vai citas skaidri nosakāmas personas atšķirīgās iezīmes, tad tas ir atbildību pastiprinošs apstāklis.